

БАШИНЬСКАІрина Олександрівна
i.bash@ukr.netк.е.н., доцент, Одеський
національний політехнічний
університет

УДК 338.47.656

**ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ
УДОСКОНАЛЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ
МІСЬКОГО ПАСАЖИРСЬКОГО
ТРАНСПОРТУ**

**PROBLEMS AND WAYS TO IMPROVE THE
FUNCTIONING OF CITY PASSENGER
TRANSPORT**

ФІЛІПОВВолодимир Юрійович
pickles.jackal@gmail.comк.е.н., доцент, Одеський
національний політехнічний
університет

Розкрито проблеми функціонування міського пасажирського транспорту. Проведено аналіз пасажирських перевезень у січні-червні 2017 року. Досліджено думки провідних науковців щодо рішення існуючих проблем. Запропоновано шляхи удосконалення функціонування міського пасажирського транспорту.

Раскрыты проблемы функционирования городского пассажирского транспорта. Проведен анализ пассажирских перевозок в январе-июне 2017 года. Исследовано мнения ведущих ученых по решению существующих проблем. Предложены пути совершенствования функционирования городского пассажирского транспорта..

Problems of urban passenger transport functioning are revealed. The analysis of passenger traffic in January-June 2017 was carried out. The ideas of leading scientists concerning the solution of existing problems are researched. The ways of improvement of functioning of city passenger transport are offered.

Ключові слова: міський пасажирський транспорт, громадський транспорт, пасажиропотік, автоматизована система обліку оплати проїзду, Транспортна стратегія України

Ключевые слова: городской пассажирский транспорт, общественный транспорт, пассажиропоток, автоматизированная система учета оплаты проезда, Транспортная стратегия Украины

Keywords: city passenger transport, public transport, passenger traffic, automated system of payment of fares, Transport strategy of Ukraine

ВСТУП

Ефективне функціонування міського пасажирського транспорту є однією з найважливіших умов розвитку соціальної та виробничо-економічної сфери будь-якого міста. У зв'язку із ростом та розвитком міста збільшується навантаження на громадський транспорт, неминуче виникають проблеми, пов'язані з наданням транспортних послуг населенню. Згідно з Транспортною стратегією України на період до 2020 року, яку затверджував Кабінет міністрів ще у 2009 році, транспортний сектор економіки України у цілому задовольняє лише базові потреби економіки та населення у перевезеннях. Рівень безпеки, показники якості та ефективності перевезень пасажирів та вантажів, енергоефективності, техногенного навантаження на довкілля не відповідають сучасним вимогам [1]. Ситуація є досі незмінною, особливо з боку якості та безпеки перевезень пасажирів. Крім того, автомобільний транспорт значно забруднює повітря

України. Як бачимо з табл. 1, саме цей вид транспорту значно перевищує інші види міського пасажирського транспорту, особливо за кількістю перевезених пасажирів.

Однією з основних причин, серед інших, є саме незручність користування міським транспортом, а саме:

- низький комфорт у транспорті (відсутність Wi-fi, кондиціонерів, тощо);
- неможливість заздалегідь спланувати поїздку через відсутність графіку руху транспорту;
- високий рівень можливого травматизму пасажирів (через відволікання водія на здійснення операцій по оплаті проїзду з пасажиром; «конкуренція» між водіями маршрутних таксі – порушення правил дорожнього руху для підвищення пасажиропотоку, а з цим виручки) [3; 4].

Таблиця 1

Пасажирські перевезення у січні-червні 2017 року (без урахування тимчасово окупованої території АР Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції) [2]

Вид транспорту	Пасажиरोоборот			Перевезено пасажирів		
	млн. пас.км	у % до січня-червня 2016р.	структура	млн.	у % до січня-червня 2016р.	структура
Транспорт	47485,9	109,4	100,0%	2319,8	100,8	100,0%
автомобільний	17095,7	101,7	36,0%	1010,4	100,4	43,6%
трамвайний	1950,8	96,2	4,1%	337,7	95,9	14,6%
тролейбусний	3009,4	102,6	6,3%	528,2	102,2	22,8%
метрополітенівський	2724,3	104,7	5,7%	355,8	104,8	15,3%
інший (залізничний, водний, авіаційний)	22705,7	347,6	47,8%	87,7	368,1	3,8%

МЕТА РОБОТИ

Метою статті є недоліків існуючою системи функціонування міського пасажирського транспорту та пошук шляхів для збільшення ефективності перевезень пасажирів.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet.

РЕЗУЛЬТАТИ

Створення сучасної моделі функціонування міського пасажирського транспорту у науковій економічній літературі привертає увагу вчених впродовж усього періоду реформ. Наукові праці присвячені здебільшого питанням висвітлення проблем функціонування пасажирського транспорту та пошук можливих рішень для виявлених недоліків. Це насамперед праці таких вчених, як Амоша О.І., Базилук А.В., Далека В.Х., Добрава Н.В., Ільчук В.П., Нечепуренко М.С., Осипова М.М., Телетов О.С., Філіпова О.С., Хоменко І.О. та інші.

Добрава Н.В., Осипова М.М. та Нечепуренко М.С. [5] серед напрямків удосконалення діяльності міського електротранспорту зазначають необхідність впровадження чіткої системи дотримання розкладів маршрутів та продажу та автоматизованої системи контролю проїзду для всіх категорій населення, включаючи пільгові категорії. Філіпова О.С. [6] серед напрямків управління пасажирським транспортом виділяє державне регулювання якості та безпечності пасажирських перевезень; створення та регулювання відповідної законодавчо-нормативної бази та тарифне та фінансове регулювання. О. Мороз [7] зауважує, що неможна повністю переймати іноземний досвід, адже основне фінансування пасажирського транспорту і відшкодування витрат транспортним організаціям у цих країнах покладається на місцеві бюджети. В Україні місцеві бюджети не спроможні взяти на себе таке велике навантаження. В.П. Ільчук, А.В. Базилук, І.О. Хоменко [8] наголошують, що підвищення якості транспортних послуг включає також і автоматизацію оплати за проїзд, що є черговим етапом розвитку рівня транспортного обслуговування пасажирів та

новим підходом до організації пасажирських перевезень. Автоматизація оплати дозволяє перевести розрахунки за проїзд у безготівкову форму, що дозволить мінімізувати корупційну складову транспортного обслуговування. Телетов О.С. [9], посилаючись на Котлера Ф. зазначає, що пасажирський транспорт є типовим представником маркетингу послуг. Впровадження правильно побудованих маркетингових підходів до організації діяльності міського транспорту дає швидкий та відчутний ефект і, навпаки, нехтування ними та відповідними дослідженнями негативно впливає на життєдіяльність міста й призводить до постійного невдоволення його мешканців

Враховуючи значні напрацювання вчених можемо зазначити, що науковці мають різні погляди на вирішення проблем міського пасажирського перевезення, але у одному вони однакові: у результаті кожному мешканцю мають бути запропоновані ефективна, безпечна і стійка транспортна система та найголовнішим критерієм ефективної роботи пасажирського транспорту має бути безпека та комфорт пасажирів. Усе це може бути досягнуто лише за впровадження такої системи, яка б знизила конкуренцію перевізників за пасажиропотік і з орієнтувала їх на дотримання графіку перевезень та безпеку пасажирів. Проте впровадження такої системи сприяє виникненню ризиків, для управління якими необхідно створити відповідний інструментарій.

Вирішення зазначених проблем потребує комплексного системного підходу, основним критерієм якого має бути орієнтованість на європейські стандарти. Такий підхід необхідно розглядати як сукупність взаємозалежних цілей:

- вдосконалення системи організації дорожнього руху через оптимізацію маршрутної системи міста;
- удосконалення тарифної та компенсаційної політики, особливо продумане перевезення пільгових категорій громадян з інших міст для уникнення нецільового використання коштів місцевого бюджету;
- створення автоматизованої системи обліку оплати проїзду у міському пасажирському транспорті загального користування;

– створення єдиного оператора та єдиної створення інформаційно-аналітичної бази міських пасажирських перевезень громадським транспортом.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз показав, що існують ефективні шляхи удосконалення функціонування міського пасажирського транспорту, але для кожної локальної цілі повинні бути визначені критерії оцінки, обмеження та основні напрями реалізації. Реалізація локальних цілей здійснюється відповідно до заходів, розроблених відповідальними виконавцями та затверджених в установленому порядку. Реалізація повинна бути скоординована за термінами виконання і наявними ресурсами.

Список використаних джерел

1. Транспортна стратегія України на період до 2020 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2010 року № 2174 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://climategroup.org.ua/wp-content/uploads/2010/07/Order_KMU_Transport_strategy_UA-2020.pdf
2. Офіційний сайт Державної Служби Статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2017/tr/pp/pp_u/pp_0617_u.htm
3. Добрава Н.В. Напрями удосконалення діяльності міського електротранспорту / Н.В. Добрава, М.М. Осипова, М.С. Нечепуренко // Причорноморські економічні студії. – 2017. – Вип. 14. – С. 58-64.
4. Bashynska I.O. Organization of the ensuring the informational and analytical safety at the enterprise / Institutionelle Grundlagen für die Funktionierung der Ökonomik unter den Bedingungen der Transformation: Sammelwerk der wissenschaftlichen Artikel. Vol. 2 – Verlag SWG imex GmbH, Nürnberg, Deutschland, 2014. – S. 216-218
5. Bashynskaya I. World experience in creation the corporate sales manual as internal instrument of marketing communications of industrial enterprise / Bashynskaya Irina, Filippova Svetlana // Вісник THEU. – 2012. – №5-2. – С. 234-240
6. Філіппова О.С. Інтермодальна транспортна система як чинник ефективного функціонування міського пасажирського транспорту / О.С. Філіппова // Містобудування та територіальне планування. – 2013. – Вип. 48. – С. 470-477. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/MTP_2013_48_76
7. Закордонний досвід організації транспортного обслуговування населення в містах / О.Мороз // Економічний аналіз. – 2013. – Т. 12(1). – С. 222-225
Режим доступу: [file:///D:/Downloads/ecan_2013_12\(1\)_46%20\(1\).pdf](file:///D:/Downloads/ecan_2013_12(1)_46%20(1).pdf)
8. Організаційно-економічні засади реформування міського пасажирського транспорту / В.П. Ільчук, А.В. Базилюк, І.О. Хоменко // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2015. – № 1. – С. 42-49
9. Телетов О.С. Маркетингові дослідження в системі міських пасажирських перевезень / О.С. Телетов, О.А. Васильєва // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2012. – № 2. – С. 13-21